Raadsvoorstel

Agendapunt commissie:

Gegevens steller:

Naam:	K. Wijnen en M. Ruhr
Telefoonnummer:	040 208 3513
Emailadres:	maxim.ruhr@Valkenswaard.nl

Gegevens agendapunt:

Agenda punt:	
Zaaknummer:	504776
Datum raadsvergadering:	10 december 2026
Portefeuillehouder:	R. van den Kerkhof

Onderwerp:
Ontwerp Omgevingsvisie 2.0 en ontwerp Omgevingseffectrapport (OER)

1. Voorstel:

1. In te stemmen met de 'Nota van zienswijzen NRD';
2. In te stemmen met de ontwerp Omgevingsvisie 2.0.;
3. In te stemmen met het ontwerp Omgevingseffectrapport (OER).

2. Inleiding:
Waarom een Omgevingsvisie 2.0?
De omgevingsvisie is hét instrument waarmee de gemeenteraad stuurt op ruimtelijke ontwikkelingen in Valkenswaard. De vertaling van de ambities uit versie 1.0 naar gebiedsgerichte keuzes in versie 2.0 is noodzakelijk om de doelstellingen te realiseren en de positie van Valkenswaard binnen de regio te versterken. Gebiedsgerichte keuzes maken het mogelijk om concrete en meetbare maatregelen op te nemen in de nog op te stellen omgevingsprogramma's.

Daarnaast stellen gebiedsgerichte keuzes Valkenswaard in staat om heldere regels vast te leggen in het omgevingsplan en optimaal gebruik te maken van de kansen die regionale ontwikkelingen bieden. Zo kan de gemeente haar positie binnen de MRE-regio versterken en voldoen aan de wettelijke verplichtingen die de Omgevingswet stelt. Het streven is om versie 2.0 van de Omgevingsvisie in Q2 2027 vast te stellen.

Proces omgevingsvisie 2.0
Aan de totstandkoming van de Omgevingsvisie 2.0 is een zorgvuldig en

uitgebreid proces voorafgegaan. In januari 2026 zijn de bouwstenennotitie en startnotitie participatie vastgesteld door de gemeenteraad. Op basis van dat raadsbesluit zijn drie mogelijke toekomstscenario's opgesteld. Deze scenario's zijn tijdens verschillende participatiemomenten voorgelegd aan inwoners en andere belanghebbenden (zie bijlage 3: nota van participatie). Daarnaast zijn de scenario's besproken met het college en de belangrijke vakgebieden binnen de organisatie. Tijdens de beeldvormende avond op 9 juli 2026 heeft de gemeenteraad een presentatie over het proces gehad en zijn de toekomstscenario's toegelicht.

De opbrengsten uit deze gesprekken en participatiemomenten zijn gebruikt om de scenario's te brengen tot één voorkeursscenario: de Omgevingsvisie 2.0. Ook dit voorkeursscenario is uitgebreid zowel ambtelijk als bestuurlijk, maar ook met inwoners en belanghebbenden besproken en getoetst. De ontvangen reacties op het voorkeursscenario hebben bijgedragen aan verdere aanscherping van keuzes en ambities in de voorliggende ontwerp Omgevingsvisie 2.0.

Omgevingseffectrapport (OER)
De Omgevingsvisie 2.0 stelt kaders en biedt richting aan toekomstige ontwikkelingen die mogelijk invloed hebben op het milieu. Om deze effecten inzichtelijk te maken, heeft de gemeente gelijktijdig de procedure van het omgevingseffectrapport (OER) doorlopen. De OER is vergelijkbaar met een milieueffectrapport (mer), maar bevat daarnaast de thema's gezondheid en duurzaamheid. Het OER maakt zichtbaar waar kansen liggen en risico's ontstaan. Daarmee ondersteunt het rapport een zorgvuldige afweging en vormt het een inhoudelijke onderbouwing van de keuzes in de Omgevingsvisie 2.0. Dit proces heeft de omgevingseffecten van beleidsopgaven en mogelijke voorkeursalternatieven helder in kaart gebracht. Het ontwerp OER is te vinden in bijlage 2.

3. Beoogd effect:
Met de vaststelling van de Omgevingsvisie 2.0 geeft de gemeenteraad invulling aan de ambitie uit het raadsprogramma om een geactualiseerde versie van de omgevingsvisie vast te stellen. De gemeente beschikt daarmee over een integrale en breed gedragen langetermijnvisie, mét gebiedsgerichte keuzes, voor de ontwikkeling en bescherming van de fysieke leefomgeving. De omgevingsvisie biedt richting en samenhang bij toekomstige beleidskeuzes, programma's, projecten en initiatieven. Hiermee voldoet de gemeente aan de eisen van de Omgevingswet.

4. Argumenten:

1.1 De zienswijzen zijn aanleiding voor wijziging OER-proces.

Op de NRD zijn vier zienswijzen ingediend. De zienswijzen hebben aanleiding gegeven tot het bijstellen van het doorlopen OER-proces. De zienswijzen zijn samengevat en voorzien van een concept reactie in de 'nota van zienswijzen NRD' (zie bijlage 4). Deze conceptreactie is vooruitlopend op de beeldvormende avond gedeeld met indieners van een zienswijzen. Na instemming met de nota, ontvangen indieners antwoorden op hun vragen en opmerkingen.

Uit intern en extern overleg met ketenpartners (waaronder de Provincie en het waterschap) zijn suggesties ingebracht om de omgevingsvisie te verbeteren.

2.1 De omgevingsvisie biedt een integraal kader voor toekomstige keuzes.

De omgevingsvisie brengt verschillende opgaven voor de fysieke leefomgeving met elkaar in samenhang. Onderwerpen als wonen, werken, mobiliteit, gezondheid, natuur, landschap, klimaat en energie worden niet afzonderlijk, maar in onderlinge samenhang benaderd. Daarmee biedt de visie een richtinggevend kader voor toekomstige beleidskeuzes.

2.2 De omgevingsvisie is tot stand gekomen via een uitgebreid participatieproces.

Inwoners, ondernemers, organisaties zoals GGA, ZLTO en Groen & Heem, en andere belanghebbenden zijn op verschillende momenten betrokken bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie 2.0. Eerst zijn drie toekomstscenario's aan hen voorgelegd. Vervolgens is ook over het daaruit voortgekomen voorkeursscenario geparticipeerd. De opgehaalde ideeën, aandachtspunten en belangen zijn betrokken bij de uitwerking en aanscherping van de omgevingsvisie. Hierdoor is de omgevingsvisie opgebouwd vanuit de belangrijkste signalen, zorgen en wensen die uit de participatie naar voren zijn gekomen.

2.3 De Omgevingsvisie 2.0 geeft invulling aan de wens van de raad.

De gemeenteraad heeft gevraagd om een verdere uitwerking van de Omgevingsvisie 1.0, waarbij duidelijke gebiedsgerichte keuzes worden gemaakt. In de Omgevingsvisie 2.0 zijn ambities en opgaven vertaald naar verschillende gebieden binnen de gemeente. Hierdoor wordt beter zichtbaar welke ontwikkelingen waar wenselijk zijn en welke kwaliteiten behouden of versterkt moeten worden.

2.4 De gemeenteraad stelt de ruimtelijke kaders voor de lange termijn vast.

De gemeenteraad is bevoegd gezag voor de omgevingsvisie. De ambities, doelen en inhoudelijke keuzes voor de gezonde fysieke leefomgeving geven de gemeenteraad kaders om bestaande kwaliteit van de leefomgeving te behouden. De visie vormt een stevig richtinggevend fundament waarop toekomstige ruimtelijke trajecten worden getoetst. De behandeling van de ontwerp omgevingsvisie 2.0 is daarmee ook het moment om amendementen en moties in te dienen om de ruimtelijke kaders zoals het college dat aan u voorstelt

eventueel bij te stellen. Wanneer er amendementen en moties worden ingediend bij de vaststelling van de definitieve versie in 2027, kan de bijstelling door uw raad niet meer worden doorgerekend door de commissie mer. Daardoor kunnen deze keuzes niet meer onderzocht worden in het OER en in een later stadium onhaalbaar blijken.

3.1 Het opstellen van een OER is wettelijk verplicht.
Artikel 16.36 van de Omgevingswet beschrijft dat het opstellen van een OER in relatie tot een omgevingsvisie met gebiedsgerichte keuzes wettelijk verplicht is. Het OER-rapport maakt kansen, aandachtspunten en mogelijke risico's inzichtelijk en heeft daarmee bijgedragen aan de afweging en onderbouwing van de keuzes in de omgevingsvisie.

3.2 *Het OER ondersteunt een zorgvuldig opgestelde omgevingsvisie.*
Valkenswaard wordt omringd door Natura 2000-gebieden en staat voor uitdagingen op het gebied van stikstof, mede door uitspraken van de Raad van State. Hierdoor zijn de ontwikkelmogelijkheden beperkt en kunnen niet alle initiatieven worden gerealiseerd. Daarnaast bestaan er onder inwoners en stakeholders verschillende ambities, wensen en initiatieven voor dezelfde gebieden.

De OER brengt de huidige situatie in kaart en analyseert de effecten van verschillende ontwikkelalternatieven. Dit biedt een compleet overzicht van de mogelijkheden en helpt bij het maken van weloverwogen keuzes. Bovendien vormt de OER een stevige basis voor toekomstige projecten die voortvloeien uit de ambities van de omgevingsvisie. Bij milieuonderzoeken of een mer-procedure voor woningbouwlocaties kan worden voortgebouwd op de OER. Dit voorkomt vertragingen door aanvullende onderzoeken en zorgt voor een juridisch stevig en duurzaam fundament.

5. Kanttekeningen:

1.1 Realisatie van doelen is afhankelijk van externe partijen en factoren
In de omgevingsvisie staan diverse ambities, doelen en keuzes voor Valkenswaard in 2040. De realisatie van onze doelen en ambities zijn mede afhankelijk van externe partijen en factoren. Dat gaat niet vanzelf. Onze doelen en ambities kunnen we alleen samen bereiken. Met de omgevingsvisie willen we inwoners en initiatiefnemers inspireren het toekomstbeeld te helpen realiseren.

1.2 Participatie betekent niet dat over alle keuzes overeenstemming bestaat.
Bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie 2.0 zijn veel collega's, inwoners, ondernemers, organisaties en andere belanghebbenden betrokken. De verschillende belangen, wensen en ideeën zijn waar mogelijk in de omgevingsvisie verwerkt. Het is echter niet mogelijk om alle inbreng een op een over te nemen. De Omgevingsvisie 2.0 is het resultaat van een zorgvuldige integrale afweging en zal daarom niet altijd aansluiten bij de voorkeuren van álle betrokkenen.

6. Financiën:

Voor de ontwikkeling van de Omgevingsvisie 2.0 is in de programmabegroting budget beschikbaar gesteld voor 2025, 2026 en 2027.

Beschikbaar budget	2025	2026	2027
Omgevingsvisie	€190.000	€90.000	€65.000

De werkzaamheden in relatie tot het opstellen van de ontwerp Omgevingsvisie 2.0 zijn onderdeel van het vastgestelde projectbudget, zoals opgenomen in het plan van aanpak Omgevingsvisie 2.0 (vastgesteld op 18 februari 2025, zaaknummer: 0000237033). Middels budgetoverheveling 2025-2026 is er 86.000 euro aan budget overgeheveld naar 2026. Dit is niet in de tabel opgenomen.

7. Participatie:

Welke trede op de participatieladder is gekozen?

Netwerkende/samenwerkende overheid: Het draait primair om het bereiken van resultaten door samen te werken met andere partijen in de samenleving. De overheid doet het goed als netwerkpartners samen meerwaarde leveren in de samenleving.

Raadplegend: de gemeente bepaalt het onderwerp en de kaders van het gesprek, haalt actief meningen, ideeën en zorgen op bij inwoners en andere belanghebbenden. Deze inbreng wordt gewogen en, waar mogelijk, verwerkt in de uiteindelijke keuzes. De gemeente blijft verantwoordelijk voor de uiteindelijke afweging en besluitvorming.

We hebben gekozen voor de participatiemethode netwerkende/samenwerkende overheid, echter is er een mix ontstaan van raadplegende overheid en netwerkende/samenwerkende overheid.

Welke participatiemethode(n) is gekozen?

We zetten een mix van participatievormen in, afgestemd op doel, doelgroep en fase.

Externe participatie

- Enquêtes en het inwonerspanel (breed ophalen);
- Informatieavonden en dialoogsessies (verdieping);
- Online participatieplatform Ons Valkenswaard (digitale participatie);
- Werkbezoeken en thematische ateliers (praktijkgericht).

Interne samenwerking

- Kennissessies en thematische werkgroepen over gebiedsgerichte thema's;
- Werkateliers waarin collega's gezamenlijk beleidskeuzes voorbereiden;
- Interne reflectiebijeenkomsten na participatierondes om signalen te duiden;
- Digitale inputmomenten.

Deze interne en externe werkvormen vullen elkaar aan en zorgen ervoor dat inzichten uit de samenleving en organisatie ook echt landen in beleid en uitvoering.

Welke doelgroepen en stakeholders zijn betrokken?

Externe doelgroepen

- Inwoners en ondernemers;
- Maatschappelijke organisaties;
- Regionale partners (provincie, waterschap, GGA, omliggende gemeenten).

We hebben extra aandacht besteed aan het bereiken van moeilijk bereikbare doelgroepen, bijvoorbeeld via social media, de gemeentepagina in het Valkenswaards Weekblad, lokale sleutelfiguren en via contact met jongeren. Uit de respons blijkt dat dit nog niet bij iedereen is aangekomen; dit nemen we mee als aandachtspunt voor de vervolgfase.

Interne doelgroepen

- Beleidsadviseurs (sociaal- en ruimtelijk) en projectleiders (inhoudelijke expertise en beleidskaders);
- Management en bestuur (afweging en besluitvorming);
- Uitvoerende teams (praktische uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid).

Door deze interne participatie versterken we de integraliteit en uitvoerbaarheid van de Omgevingsvisie.

Wat waren de belangrijkste opbrengsten van de participatie?

De reacties op het voorkeursscenario waren overwegend positief, met meer diversiteit aan meningen op de onderdelen wonen en verdichting. Deze signalen zijn gebruikt bij de verdere uitwerking van de omgevingsvisie. Zie bijlage 3 voor een volledig overzicht van het participatieproces.

8. Communicatie

Na uw besluit om de ontwerp Omgevingsvisie 2.0 en OER vrij te geven, informeren we inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden via het platform Ons Valkenswaard en de reguliere communicatiekanalen. Daarbij

maken we duidelijk hoe en tot wanneer een zienswijze kan worden ingediend: gedurende de termijn van zes weken terinzagelegging. Inwoners en organisaties die eerder actief hebben meegedacht over het voorkeursscenario, informeren we daarnaast gericht via mail en/of Ons Valkenswaard, zodat zij weten dat hun eerdere inbreng heeft geleid tot deze ontwerp Omgevingsvisie en zij opnieuw kunnen reageren.

9. Vervolg

Ingeval u conform dit voorstel besluit, wordt de ontwerp Omgevingsvisie 2.0 en ontwerp OER voor zes weken ter inzage gelegd. Hierop kunnen mogelijk zienswijzen worden ingediend. Het vervolg ziet er daarna als volgt uit:

1. Het college behandeld de eventueel ontvangen zienswijzen en stelt een nota van zienswijzen op, welke aan de raad bij vaststelling van de omgevingsvisie 2.0 wordt aangeboden voor vaststelling.

2. Het ontwerp Omgevingseffectrapport (OER) wordt richting de commissie mer verzonden. Zij beoordelen vervolgens het OER.

3. De eventuele zienswijzen en het advies van de commissie mer worden beoordeeld door het projectteam. Deze hebben al dan niet geleid tot een aanpassing van de ontwerp Omgevingsvisie 2.0 en/of het OER. De vast te stellen omgevingsvisie zal aan de raad worden aangeboden. De raad wordt bij vaststelling van de Omgevingsvisie 2.0 geïnformeerd over deze eventuele wijzigingen.

Bijlage(n)

Nr.	omschrijving
1.	Ontwerp Omgevingsvisie 2.0
2.	Ontwerp Omgevingseffectrapport (OER)
3.	Nota van Participatie, het participatieverslag van de Omgevingsvisie
4.	Nota zienswijzen NRD